

Petre Gherghe, Lucian Amon, *Istoria Craiovei – mărturii arheologice și numismatice*, Editura Universitaria, Craiova, 2010, 112 pagini text și 48 planșe și fotografii, ISBN 978-606-510-969-8

Gheorghe Calotoiu

Cartea profesorului universitar dr. Petre Gherghe și a conferențiarului universitar dr. Lucian Amon *Istoria Craiovei (mileniul VII a. Chr. – secolul XV p. Chr.)* prezintă o trecere în revistă a istoriei Craiovei mai puțin cunoscută de către publicul neavizat.

Lucrarea monografică se structurează pe mai multe capitole: „Cadrul natural”, „Primele civilizații”, „Geto-dacii din teritoriul craiovean în a doua epocă a fierului (sec V a. Chr. – II p. Chr.)”, „Pe urmele Pelendavei romane (sec. II-III p. Chr.)”, „Spațiul craiovean în epoca etnogenezei românești (sec. IV-VIII p. Chr.)”, „Noi mărturii de viață la începuturile feudalismului românesc”.

Înainte a acestor capitole, autorii prezintă o „Introducere” în care își propun să „răspundă publicului larg și exigenței specialiștilor” prin publicarea acestei lucrări.

Studiul este primul de acest gen, care abordează pe larg originile orașului Craiova.

Pentru alcătuirea studiului, autorii consideră că cele mai utile articole științifice publicate au avut ca autori specialiști în domeniul arheologiei: C.S. Nicolăescu – Plopșor, Dumitru Berciu, Doina Galbenu - la preistorie iar Dumitru Tudor la epoca romană; Bucur Mitrea, Gh. Poenaru Bordea, Onoriu Stoica pentru lucrările de numismatică.

Un loc aparte îl ocupă cercetătorii Gheorghe Popilian și Octavian Toropu pentru epoca romană, postromană și prefeudală. Aceștia li se alătură Marin Nica cu descoperiri deosebite din preistorie, și regretații cercetători Corneliu

Mărgărit Tatulea (epoca geto-dacică) și Zaharia Gărau (epoca medievală). Studii de numismatică importante au semnat Toma Rădulescu, Vasile Ciucă, Onoriu Stoica, iar contribuții în domeniul arheologiei l-au adus și mai tinerii arheologi Florin Ridiche, Simona Lazăr, Dorel Bondoc, Mircea Negru ș. a.

Un capitol al cărții îl cuprinde *Cadrul natural* unde este prezentat mediul fizico-geografic al centrului Olteniei - Craiova . Poziția geografică a Craiovei se află la interferența dintre Piemontul Getic cu Câmpia Olteniei, zona unde se intersectau vechi drumuri de circulație a oamenilor și a produselor comerciale, ca „Drumul Muierii” care lega Craiova cu trecătorile din Carpații Meridionali spre Transilvania și alte drumuri din zona Porților de Fier ce se unesc cu Valea Oltului și Muntenia.

Capitolul *Primele civilizații* cuprinde cele mai vechi epoci din preistorie: paleoliticul (700 000 - 6 600 a. Chr.) care are de început cultura de prund. Primele dovezi ale existenței umane pe teritoriul Craiovei datează din neoliticul timpuriu (Făcăi, Bucovăț, Cârcea). În așezarea de la Cârcea, arheologul M. Nica a descoperit locuințe de chirpic, gropi menajere și vetre specifice grupului cultural Vinca – Dudești.

Autorii cărții, cercetătorii Petre Gherghe și Lucian Amon reliefează descoperirile arheologice caracteristice culturilor Gumelnița și Sălcuța din perioada eneolitică (necropola de înhumare de la Gârlești – Ghercești, așezarea de la Cârcea - Șimnic).

Epoca bronzului (cca. 3500-1200/1150 a. Chr.) este bine prezentată de cei doi autori prin ilustrarea descoperirilor de la Șimnic, Cârcea, Făcai, Bucovăț, Leamna unde au fost identificate vestigiile arheologice caracteristice culturii Glina. Perioada bronzului târziu prezintă, în special, caracteristici specifice culturii Verbicioara.

Cercetătorii Petre Gherghe și Lucian Amon reliefează în cartea lor descoperirile de la Hanuri – Cârcea (șanțul de apărare al așezării, cuptor de ars ceramică, locuințe de suprafață, groapă de provizii cu cești specifice culturii Verbicioara) și un bogat material ceramic specific aceleiași culturi.

Pentru perioada finală a epocii bronzului este menționată descoperirea cercetătorului Gheorghe Popilian de la Ișalnița a unei necropole de incinerare.

Vasele descoperite au fost depuse într-o groapă cu caracter de cult, prezentând caracteristicile sintezei celor două culturi Verbicioara și Gârla Mare.

Cei doi arheologi, Petre Gherghe și Lucian Amon, cu zeci de ani de șantier arheologic făcute, prezintă în studiu prima epocă a fierului (Hallstatt) prin ilustrarea descoperirilor din așezările deschise de la Făcăi și Cernele. Este reliefată așezarea fortificată de la Bucovăț, punctul „Jidovii” semnalată de C.S. Nicolăescu – Plopșor la începutul secolului trecut și așezarea de la Ghercești din nord-estul Craiovei.

În Capitolul III *Geto-dacii din teritoriul craiovean în a doua epocă a*

fierului (sec.V a. Chr. – II p. Chr) cercetătorii Petre Gherghe și Lucian Amon ilustrează vestigiile identificate la Făcăi, Cernele, Șimnicul de Jos și Cârcea. Este prezentată așezarea și necropola de la Cernele – Craiova – cercetată ani de zile de arheologul Petre Gherghe, cu rezultate deosebite. Necropola este plană și a fost datată în sec IV-III a. Chr.

Autorii lucrării mai prezintă așezările fortificate de la Coțofenii din Dos și Bâzdâna cercetate de-a lungul anilor de Vlad Zirra, Corneliu Mărgărit Tătulea, Vlad Vintilă Zirra. Mai sunt menționate în lucrare, descoperirile de la Cârlichei – Bucovăț (cercetări arheologice Octavian Toropu).

Cercetătorii Petre Gherghe și Lucian Amon fac o prezentare a numeroaselor descoperiri monetare de pe teritoriul Craiovei și din zonele limitrofe – tezaurul compus din 15 drahme din sec. IV a. Chr., emise de orașul Damastion din zona Illyro – Paeoniană, la Bucovăț monede emise în insula Thassos și din Macedonia Prima în sec. II – a. Chr. La Ișalnița a fost descoperit un tezaur alcătuit din 133 denari republicani emiși între 173/151 – 41 a. Chr. iar din împrejurimile Craiovei provine un tezaur cu monede dacice de tip Aninoasa – Dobrești din a doua jumătate a sec. II a. Chr. Tot din Craiova provine un alt tezaur de monede dacice de tipul Vârteju – București.

Autorii lucrării menționează că cea mai importantă descoperire numismatică este, fără îndoială, celebrul tezaur de argint de la Craiova compus din aplici care se montau pe curelele calului. Majoritatea sunt pătrate sau sub formă de nasturi, unele dreptunghiulare cu aspect de cap de cerb, de taur, grifon sau leu.

În capitolul IV *Pe urmele Pelendavei romane (sec. II-III p. Chr)* cercetătorii Petre Gherghe și Lucian Amon ilustrează descoperirile de la Cârcea (ceramică daco-romană, vas decorat în relief), Mofleni (Bucovățul Vechi) – (cărămizi și monede romane republicane).

În capitolul V *Spațiul craiovean în epoca etnogenezei românești (sec. IV-VIII p. Chr.)* cei doi autori subliniază faptul că traseul „Brazdei lui Novac” care traversează teritoriul actual al orașului Craiova a fost cercetat mai recent, de un colectiv de arheologi condus de regretatul cercetător Cristian M. Vlădescu. Urmele valului au fost observate în pădurea Bucovățului și s-au conservat mai bine de-a lungul a mai multor străzi din Craiova (strada Amaradiei, George Enescu), continuă spre nord de gara Craiova și iese în direcția șoselei spre Pielești.

Autorii mai menționează descoperirea unui opaiț cu glazură verde, la Podari, din secolul IV p. Chr., un tezaur monetar de 5000 de piese emise de Constantin cel Mare (Craiova-Mofleni), iar cele mai recente de împăratul Gratian.

În zona craioveană din secolele V-VII p. Chr. au fost descoperite așezări, care aparțin culturii Ipotești – Cârdești, fiind identificate la Ișalnița, Cernele, Făcăi, Fântâna Obedeanu.

De la Făcăi – Braniște sunt prezentate locuințele realizate din pari și nuiele împletite, un cuptor sub formă de potcoavă, gropi menajere cu o râșniță, vase-borcan decorate cu o linie ușor ondulată sau cu cruci gamate (cercetări arheologice efectuate de Octavian Toropu și Onoriu Stoica).

Este menționat și rezultatul cercetărilor arheologice de la Fântâna Obedeanu, unde cercetătorul Gheorghe Popilian a descoperit patru locuințe sub formă de patruleter cu colțuri rotunjite, cu câte un cuptor. Ceramica descoperită este caracteristică culturii Ipotești - Căndești. Pe lângă oale-borcan autohtone, s-au descoperit fragmente de amfore romano-bizantine specifice sec. V-VI p. Chr. La Ișalnița a fost găsită ceramică autohtonă și de import din secolele V-VI p. Chr.

La Cernele, cercetătorul Gheorghe Popilian a descoperit o așezare prefeudală din secolul VI p. Chr. În interiorul acesteia se păstrează un cuptor sub forma unei potcoave, fragmente ceramice lucrate cu mâna și la roată, tipul predominant fiind „oalele-borcan”.

Cercetătorii Petre Gherghe și Lucian Amon concluzionează importanța acestor descoperiri din așezările de la Făcăi, Fântâna Obedeanu, Ișalnița și Cernele care au aparținut populației autohtone.

În capitolul VI *Noi mărturii de viață la începuturile feudalismului românesc* autorii prezintă câteva caracteristici ale culturii Dridu. Este menționat faptul că în așezarea de la Făcăi a fost descoperit un nivel specific acestei culturi (o locuință sub formă de patruleter de tipul semi-bordei). Materialul ceramic era lucrat la roată înceată și era în majoritate sub formă de oale-borcan decorate prin incizii cu pieptenele, prin linii orizontale sau vălurite. Cercetătorii O. Toropu și O. Stoica atribuie așezarea feudală timpurie de la Făcăi sfârșitului de secol IX și prima jumătate a secolului X, mai exact culturii Dridu. Acestei așezări i se alătură descoperirile de la Cernele, fragmente ceramice din secolele IX-X (cercetare arheologică Petre Gherghe) și fragmente ceramice de la biserica Sf. Dumitru, din aceeași perioadă.

În Capitolul VII *Geneza localității medievale (sec. XII-XIV)* autorii cărții menționează că sunt indicii ce dovedesc că cel puțin în trei zone ale Craiovei – Făcăi, Cernele și Fântâna Obedeanu existau comunități sătești locuite de o populație românească stabilă.

La Făcăi, pe lângă ceramica din secolele XII-XIII au fost descoperite două morminte de înhumăție din aceeași perioadă. O. Toropu a descoperit la Făcăi gropi menajere, un cuptor din secol XVI, ceramică smălțuită sub formă de platouri. La est de Fântâna Obedeanu a fost investigat de cercetătorul Gheorghe Popilian, în urmă cu câteva decenii, un cimitir de înhumăție al unei populații creștine din secolele XIII-XIV: unele morminte au un inventar sărac și altele conțin monede, cataramă, cercei, inele cu motive ornamentale incizate. Monedele emise în vremea lui Vladislav I, Radu I și Mircea cel Bătrân.

La Cernele sunt de asemenea, identificate urme arheologice din secolele XIV-XV (cercetări Gheorghe Popilian).

Autorii cărții, cercetătorii Petre Gherghe și Lucian Amon prezintă prima atestare documentară a Craiovei, un act domnesc emis de domnitorul Laiotă Basarab, la 1 iunie 1475 unde este menționat „Jupan Neagoe ot Craiova”.

Capitolele enumerate sunt precedate de o listă cu abrevieri a cărților și articole de specialitate studiate de autori pentru elaborarea acestei cărți.

Ilustrația lucrării cuprinde 48 de planșe și fotografii dovedindu-se un suport real în susținerea celor expuse în text.

Cartea domnilor cercetători Petre Gherghe și Lucian Amon se adresează publicului larg, iubitor de istorie, dar și specialiștilor în domeniu.